

D E K R E T

z dnia 10 listopada 1954 r.

o przejęciu przez związki zawodowe zadań w dziedzinie wykonywania ustaw o ochronie, bezpieczeństwie i higienie pracy oraz sprawowania inspekcji pracy.

W trosce o stałą poprawę warunków pracy i realizację planów produkcji,

— dla pełnego wykorzystania ustawowych zdobyczy i praw klasy robotniczej,

— w dążeniu do wzmożenia kontroli nad przestrzeganiem ludowego ustawodawstwa pracy i do zapewnienia nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pracy,

— w celu oparcia tego nadzoru na specjalizacji branżowej i ścisłej współpracy z szerokim aktywnym społeczną inspekcji pracy —

na wniosek Centralnej Rady Związków Zawodowych stanowią się, co następuje:

Art. 1. 1. Przekazuje się związkom zawodowym zakres działania Ministra Pracy i Opieki Społecznej w dziedzinie wykonywania ustaw o ochronie, bezpieczeństwie i higienie pracy oraz w dziedzinie inspekcji pracy.

2. Dotychczasową terenową inspekcję pracy przekształca się w techniczną inspekcję pracy opartą na zasadzie branżowej.

Art. 2. 1. Centralna Rada Związków Zawodowych:

- 1) przedkłada Radzie Ministrów projekty przepisów prawnych z zakresu ustawodawstwa pracy,
- 2) wydaje na podstawie udzielonego upoważnienia ustawowego uchwały i instrukcje dotyczące wykonania przepisów prawnych z zakresu ustawodawstwa pracy,
- 3) udziela wyjaśnień dotyczących stosowania przepisów, o których mowa w pkt 2 oraz w art. 1 ust. 1.

2. Sposób ogłaszania uchwał i instrukcji przewidzianych w ust. 1 pkt 2 określa Centralna Rada Związków Zawodowych za zgodą Rady Ministrów.

Art. 3. 1. Ogólne przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy wydaje Rada Ministrów na wniosek Centralnej Rady Związków Zawodowych.

2. Branżowe przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy wydają właściwi ministrowie (kierownicy urzędów centralnych) w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i rządami głównymi właściwych związków zawodowych.

Art. 4. 1. Nadzorowi technicznej inspekcji pracy podlegają wszystkie zakłady pracy.

2. Nadzorowi temu podlegają również szkolne pracownie, laboratoria i warsztaty.

3. Zasady sprawowania nadzoru przez techniczną inspekcję pracy w zakładach pracy podległych Ministrom Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego określa Centralna Rada Związków Zawodowych w porozumieniu z tymi ministrami.

4. Zasady współdziałania technicznej inspekcji pracy z urzędami górniczymi w zakresie nadzoru nad zakładami górniczymi określa Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych.

5. Zasady współdziałania technicznej inspekcji pracy z Państwową Inspekcją Sanitarną określa Centralna Rada Związków Zawodowych w porozumieniu z Ministrem Zdrowia.

Art. 5. 1. Techniczną inspekcję pracy wykonują techniczni inspektorzy pracy, powołani przy związkach zawodowych.

2. Techniczni inspektorzy pracy sprawują nadzór nad zakładami pracy, objętymi działalnością związków zawodowych, przy których zostali powołani.

3. Do technicznego inspektora pracy należy:

- 1) kontrola urządzeń technicznych i sanitarnych zakładu pracy oraz warunków i organizacji pracy pod względem zabezpieczenia życia i zdrowia pracowników;
- 2) kontrola szkolenia pracowników w zakresie bezpiecznych metod pracy;

3) nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zdrowia i życia pracowników, a w szczególności o bezpieczeństwie i higienie pracy.

4. Techniczny inspektor pracy w zakresie swego działania instruuje społecznych inspektorów pracy, udziela im wszechstronnej pomocy i nadzoruje ich działalność.

Art. 6. Techniczny inspektor pracy ma prawo:

- 1) wizytowania o każdej porze dnia i nocy, za okazaniem legitymacji służbowej, zakładów pracy, szkólnych pracowni, laboratoriów i warsztatów oraz urzędzeń socjalno-bytowych przy zakładach pracy i szkołach zawodowych;
- 2) żądania udzielenia informacji oraz okazywania dokumentów w sprawach objętych zakresem działania technicznej inspekcji pracy;
- 3) wydania kierownikowi zakładu pracy nakazów, dotyczących usunięcia stwierdzonych uchybień w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 4) wydania kierownikowi zakładu pracy nakazów dotyczących wstrzymania robót w razie bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia pracowników zatrudnionych przy tych robotach oraz kierowania do innych robót pracowników zatrudnionych wbrew obowiązującym przepisom przy pracach szkodliwych lub niebezpiecznych, jak również w przypadku zatrudnienia pracowników nie przeszkolonych przy robotach niebezpiecznych.

Art. 7. 1. Zakład pracy ma obowiązek niezwłocznego zawiadomienia technicznego inspektora pracy i prokuratora o każdym ciężkim lub śmiertelnym wypadku przy pracy. Instrukcja Centralnej Rady Związków Zawodowych określi, jakie wypadki uważa się za ciężkie.

2. Zakład pracy ma obowiązek niezwłocznego zawiadomienia prokuratora o każdym wypadku przy pracy, spowodowanym przez przestępstwo.

3. Techniczny inspektor pracy ma prawo badania przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy, a gdy uzna, że wypadek został spowodowany przez przestępstwo, kieruje sprawę do prokuratora.

4. Główny Urząd Statystyczny w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych określa sposób prowadzenia rejestracji i statystyki wypadków przy pracy.

Art. 8. 1. Właściwy techniczny inspektor pracy opiniuje projekty budowy i przebudowy zakładów pracy lub ich części pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Właściwy techniczny inspektor pracy bierze udział w komisjach powołanych do przyjmowania do eksploatacji wybudowanych lub przebudowanych zakładów pracy albo ich części.

3. Jeżeli z powodu nieuwzględnienia wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy dopuszczenie do eksploatacji wybudowanych lub przebudowanych zakładów pracy albo ich części może spowodować bezpośrednio zagrożenie życia lub zdrowia pracowników, techniczny inspektor pracy odmawia zgody na uruchomienie tych zakładów lub ich części i przedstawia sprawę do decyzji właściwemu ministrowi. Minister podejmuje decyzję po porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego.

Art. 9. 1. Od nakazu (art. 6) technicznego inspektora pracy przysługuje kierownikowi zakładu pracy odwołanie do zarządu głównego właściwego związku zawodowego w ciągu dni 14 od dnia doręczenia nakazu.

2. Wnieście odwołania nie wstrzymuje wykonania nakazu. Techniczny inspektor pracy lub zarząd główny związku zawodowego mogą zarządzić wstrzymanie wykonania nakazu, jeżeli to jest możliwe bez narażenia życia i zdrowia pracowników na bezpośrednie niebezpieczeństwo.

3. Minister, któremu podlega zakład pracy, może w ciągu 21 dni od doręczenia nakazu kierownikowi zakładu zwrócić się do zarządu głównego związku zawodowego o uchylenie lub zmianę nakazu. Przepis ust. 2 zdanie 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 10. 1. Winni niewykonania nakazu (art. 6) technicznego inspektora pracy lub naruszenia przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy, o pracach wzbronionych młodocianym i kobietom, o skróconym czasie pracy i o urlopach dodatkowych podlegają karze grzywny od 50 zł do 1.000 zł.

2. O karze określonej w ust. 1 orzeka techniczny inspektor pracy.

3. Od orzeczenia technicznego inspektora pracy ukarany może odwołać się w terminie 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia do zarządu głównego właściwego związku zawodowego.

4. Centralna Rada Związków Zawodowych ustala tryb postępowania w sprawach określonych w ust. 2 i 3.

5. Jeżeli naruszenie przepisów określone w ust. 1 stanowi przestępstwo, techniczny inspektor pracy zawiadamia prokuratora.

Art. 11. 1. Technicznego inspektora pracy powołuje zarząd główny właściwego związku zawodowego, a zatwierdza Centralna Rada Związków Zawodowych.

2. Techniczny inspektor pracy podlega bezpośrednio zarządowi głównemu związku zawodowego.

3. Technicznym inspektorem pracy może być osoba, która posiada wyższe lub średnie wykształcenie techniczne i znajomość technologii procesów produkcyjnych oraz złożyła egzamin przed komisją egzaminacyjną, powołaną przez Centralną Radę Związków Zawodowych. W wyjątkowych przypadkach może, za uprzednią zgodą Centralnej Rady Związków Zawodowych, nastąpić powołanie technicznego inspektora pracy, nie posiadającego wyższego lub średniego wykształcenia technicznego.

1. Technicznym inspektorem pracy może być także osoba, która posiada wyższe wykształcenie medyczne i znajomość technologii procesów produkcyjnych oraz złożyła egzamin przed komisją określoną w ust. 3.

5. Skład i tryb postępowania komisji określonej w ust. 3 ustala Centralna Rada Związków Zawodowych.

A. t. 12. 1. Ogólny nadzór nad techniczną inspekcją pracy sprawuje Centralna Rada Związków Zawodowych.

2. Organizację i tryb działania technicznej inspekcji pracy określa szczegółowo Centralna Rada Związków Zawodowych po uzgodnieniu z Prezesem Rady Ministrów.

Art. 13. Zasady finansowania technicznej inspekcji pracy określa Rada Ministrów na wniosek Centralnej Rady Związków Zawodowych.

Art. 14. Pracownicy Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej zatrudnieni w dziale przekazanym związkom zawodowym oraz pracownicy terenowego aparatu państwowej inspekcji pracy przechodzą z zachowaniem ciągłości pracy do odpowiedniej pracy w Centralnej Radzie Związków Zawodowych i zarządach głównych związków zawodowych stosownie do przydziału, którego dokona Centralna Rada Związków Zawodowych.

Art. 15. Prezes Rady Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych wyda szczegółowe przepisy, dotyczące przekazania związkom zawodowym akt, urządzeń biurowych i księgozbiorów, związanych z wykonaniem zadań, podlegających w myśl przepisów niniejszego dekretu przejściu przez związki zawodowe.

Art. 16. 1. Uprawnienia zastrzeżone w obowiązujących przepisach Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w zakresie spraw przekazanych związkom zawodowym przechodzą na Centralną Radę Związków Zawodowych.

2. Przewidziane w obowiązujących przepisach uprawnienia terenowej inspekcji pracy przechodzą na instancje związkowe, które określi Centralna Rada Związków Zawodowych, o ile uprawnienia te nie są w niniejszym dekrete zastrzeżone technicznej inspekcji pracy.

Art. 17. Tracą moc przepisy z dnia 14 lipca 1927 r. o inspekcji pracy (Dz. U. Nr 67, poz. 590).

Art. 18. 1. W ustawie z dnia 4 lutego 1950 r. o Społecznej Inspekcji Pracy (Dz. U. Nr 6, poz. 52) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) skreśla się art. 7 ust. 1 oraz art. 18, 19, 21, 26;
- 2) w zdaniu ostatnim art. 16 skreśla się wyrazy „oraz z oddziałem (okręgiem) właściwego związku zawodowego”;
- 3) art. 17 otrzymuje brzmienie:

„Art. 17. 1. Odwołanie od zalecenia może wnieść kierownik zakładu pracy w ciągu 14 dni od doręczenia zalecenia.

2. W sprawach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, prac wzbudzających młodocianym i kobietom, skróconego czasu pracy i urlopów dodatkowych — odwoła-

nie należy wnieść do właściwego technicznego inspektora pracy, którego decyzję kierownik zakładu pracy może w ciągu 14 dni zaskarżyć do zarządu głównego właściwego związku zawodowego.

3. Odwołanie od zalecenia w innych sprawach niż określone w ust. 2 należy wnieść do zarządu okręgowego właściwego związku zawodowego.”;

4) w art. 16, 20 i 22 określenia „obwodowy inspektor pracy” i „Państwowa Inspekcja Pracy” zastępuje się określeniem „techniczny inspektor pracy”, a określenie „komisja bezpieczeństwa i higieny pracy” zastępuje się określeniem „komisja ochrony pracy”;

5) ust. 2 art. 24 otrzymuje brzmienie:

„2. Orzekanie o karze określonej w ust. 1 następuje w trybie przepisów o orzecznictwie karno-administracyjnym.”;

6) w art. 25 wyrazy „Państwową Inspekcją Pracy” zastępuje się wyrazami „technicznymi inspektorami pracy”.

2. Upoważnia się Prezesa Rady Ministrów do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw jednolitego tekstu ustawy z dnia 4 lutego 1950 r. o Społecznej Inspekcji Pracy z uwzględnieniem zmian wprowadzonych niniejszym dekretem z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów i ustępów.

Art. 19. W dekrete z dnia 2 sierpnia 1951 r. o pracy i szkoleniu zawodowym młodocianych w zakładach pracy (Dz. U. Nr 41, poz. 311) po art. 8 dodaje się art. 8a w brzmieniu:

- „Art. 8a. 1. Winni naruszenia przepisów niniejszego dekretu oraz przepisów wydanych na jego podstawie podlegają karze grzywny w wysokości od 50 zł do 1.000 zł.
2. Orzekanie o karze określonej w ust. 1 następuje w trybie przepisów o orzecznictwie karno-administracyjnym”.

Art. 20. Dekret wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 1954 r.

Przewodniczący Rady Państwa: A. Zawadzki
Sekretarz Rady Państwa: M. Rybicki